

РЕШЕНИЕ

№ 248

гр. София , 22.03.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 4-ТИ ГРАЖДАНСКИ в публично заседание на първи март, през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател:	Нели Куцкова
Членове:	Яна Вълдобрева Мария Яначкова

като разгледа докладваното от Мария Яначкова Въззивно гражданско дело № 20201000502310 по описа за 2020 година

Производството е по реда на чл. 258 – 273 ГПК.

С решение от 14 май 2020г. по гр. д. № 948/2019г. Софийски градски съд, I ГО, 8 състав е осъдил Гаранционен фонд да заплати на С. И. К. на основание чл. 557, ал. 1, т. 2, буква „а“ от КЗ (съответстващ на отм. чл. 288, ал.1, т. 2, буква „а“ от КЗ) – сумата от 5 000 лева (пет хиляди лева), представляващи обезщетение по застраховка „Гражданска отговорност на автомобилистите“ за причинените неимуществени вреди поради смъртта на С. И. К. при ПТП на 22.08.2015г., предзвикано от водача на лек автомобил „БМВ 316“ с рег. № ***, заедно със законната лихва върху присъденото обезщетение, считано от 28.08.2018г. до деня на окончателното плащане, като отхвърлил предявения иск за изплащане на обезщетение, в частта за разликата - над присъдената сума и до пълния предявен размер от 200 000 лева, както и предявения иск за законна лихва, в частта за периода от 22.08.2015г. до 28.08.2018г.; осъдил ГФ да заплати на адв. С.К. Н. на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК, вр. с чл. 38 от ЗАдв. вр. с чл. 7, ал. 2, т. 5 от НМРАВ - сумата от 580 лева (петстотин и осемдесет лева), представляващи

адвокатско възнаграждение за процесуално представителство на ищеца; осъдил ищеца да заплати на ответника, на основание чл. 78, ал.3, вр. ал. 8 от ГПК, - сумата от 300 лева (триста лева), представляващи съдебни разноски за процесуално представителство; осъдил ответника да заплати по сметката на Софийски градски съд, на основание чл. 78, ал. 6 от ГПК, – сумата от 200 лева (двеста лева), представляваща държавна такса в производството пред СГС, от заплащането на която ищецът е освободен. Решението е постановено при участието на Я. А. Б., в качеството на трето лице-помагач на страната на ГФ.

С. И. К. е подал въззивна жалба срещу решението по гр. д. № 948/2019г. на Софийски градски съд, ГО, 8 състав в отхвърлителната му част. С оплаквания, че решението е неправилно, концентрирани върху нарушение като резултат на чл. 52 ЗЗД, в това число несъобразяване със сила на тълкувано нещо, дадено с решение на СЕС, иска отмяната му и уважаване на предявения иск изцяло.

Ответникът Гаранционен фонд е оспорил въззивната жалба на ищеца.

За да постанови решението си, първоинстанционният съд е приел, че в полза на ищеца, правоимащ съобразно гласните доказателства да получи обезщетение за неимуществени вреди от смъртта на брат му - поради установената трайна и силна емоционална връзка между тях, основана на взаимна подкрепа, споделеност, духовна и емоционална близост, поддържан непрекъснат контакт и оказване на помощ, както и с оглед традиционните за българското общество отношения между братя, - в размер на 5 000 лв. ведно със законната лихва, считано от 28.08.2018г. За определянето на посочения размер на търсеното обезщетение, съдът е отчел, че от една страна загубата е изключително тежка, но същевременно близостта между братята е била обичайна и отношенията на привързаност са били нормални, поради което ищецът не е установил да е преживял състояние, различно или по –тежко от обичайното при загуба на толкова близък човек спрямо подобни случаи. Съдът е приложил и § 96, ал. 1 ПЗРЗИДКЗ (ДВ, бр. 101/2018г.), който е счел за приложим, тъй като разглежданият иск е предявен на 22.01.2019г. и попада в обхвата на чл. 493а, ал. 4 КЗ, като е посочил, че отчитайки значителния

обем на вредоносните последици и икономическите критерии за справедливост, обезщетението следва да се определи в най-високо допустимия размер. СГС се е мотивирал, че няма противоречие между приложения параграф от ПЗРЗИДКЗ и правото на ЕС, тъй като се касае за пострадал (по-точно увредено лице) по сребрена линия, който не е измежду членовете на семейството на пострадалото лице.

Софийски апелативен съд, като въззивна инстанция, в рамките на правомощията си, уредени в чл. 269 ГПК, съобразно и разясненията, дадени в ТР № 1/09.12.2013г. по тълк. дело № 1/2013г. на ОСГТК на ВКС, намира, че обжалваното решение е валидно; то е и допустимо, а като косвен резултат от решаващата си дейност счита същото за правилно като резултат в обжалваната част.

Предявен е иск при правна квалификация чл. 288, ал. 1, т. 2 ,б. „а“ КЗ (отм.) за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди от увредено лице (чл. 265, ал. 2 КЗ отм.) срещу ГФ поради причиняване на ПТП от МПС, чийто водач няма сключена задължителна застраховка "Гражданска отговорност", предмет и на въззивното производство над присъдения размер на обезщетението от 5 000 лв. до 200 000 лв.

Процесното застрахователното събитие е ПТП от 22.08.2015г., причинено от третото лице-помагач на ответника, при което е причинена смъртта на С. И. К. – брат на ищеца С. И. К., установено със задължителна за гражданския съд, който разглежда гражданските последици от деянието, влязла в сила присъда по НОХД № 885/2016г. на ОС-Пловдив (чл. 300 ГПК; чл. 413 НПК). С оглед спорния предмет на делото във въззивното производство, концентриран около размера на търсеното обезщетение за неимуществени вреди, и обстоятелството, че решението на първоинстанционния съд в осъдителна в полза на ищеца част не е обжалвано, въззивният съд в правоприлагащата си дейност изхожда от положението, че той е увредено лице от посоченото ПТП, от което са му причинени неимуществени вреди от смъртта на неговия брат, а ответникът е легитимиран да отговоря за плащането на търсеното обезщетение за неимуществени вреди, причинено от лицето Я. А. Б., което няма сключена задължителна застраховка "Гражданска отговорност" на автомобилистите

(вж. чл. 297 вр. чл. 298, ал. 1 ГПК вр. чл. чл. 288, ал. 1, т. 2 ,б. „а“ КЗ отм.). Следователно установено е на настоящия етап от производството, че ищецът е претърпял вреди от смъртта на С. И. К.. Не се спори, че той е сезирал ответника с претенцията си за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди от смъртта на брат му на 28.08.2018г. По тази претенция е постановен отказ от ГФ на 13.09.2018г. поради липса на доказателства за легитимацията на ищеца като увредено лице от смъртта на С. К..

От показанията на св. С. – дългогодишна приятелка и на двамата братя К., е установено, че двамата братя се разбирали много добре, като семейството на С. било като семейство и на С., който не бил семеен. Събирали се заедно по празници и без поводи. Когато С. бил без работа или имал някакъв финансов проблем - брат му С. му помагал, иначе и двамата взаимно си помагали. Свидетелката е посочила, че майката на братята била жива, но била в Италия (обезщетение от смъртта на пострадалия ѝ е присъдено с решение по гр. д. № 929/ 2016г. на СГС, предмет на институционален контрол по в. гр. д. № 4369/2017г. на САС); братята живеели в различни жилища. Тя не помни да е присъствала на явни конфликти между двамата братя. В повечето случаи братята се събирали в дома на С., защото той бил семеен. След смъртта му свидетелката се срещала по няколко пъти в седмицата със С., който видимо много отслабнал, станал затворен, общувал само с роднини и с по-близки приятели. При по-дълги разговори винаги споменавал брат си, спомнял си, когато се събирали заедно, радвали се, веселили се. Обобщила е, че братята били всъщност приятели, имало много силна връзка между тях.

Основният спорен въпрос в настоящото производство, както се посочи, се свежда до размера на дължимото от ответника на ищеца като увредено лице обезщетение. Въпросът относно легитимацията на ищеца - има ли качеството на увредено лице да получи обезщетение за неимуществени вреди от причинената смърт на С. И. К. е разрешен позитивно с влязлата в сила част от първоинстанционното решение. Жалбоподателят счита по същество, че с обжалваното решение е нарушен като резултат материалният закон (чл. 52 ЗЗД), при неправилно, вкл. и при доказан интензитет на вредите от смъртта на брат му, приложен лимит на търсеното обезщетение, предвиден в § 96, ал. 1 ПЗРЗИДКЗ.

В исковата си молба твърди, че е бил в много близки отношения с починалия си брат, по-голям от него с 1 година (роден 1971г.), който е бил най-близкият му човек, с когото споделял всичко, негова опора, семейството му, тъй като ищецът нямал свое семейство; били неразделни, много сплотени и той понесъл тежък удар с внезапната смърт на брат му, настъпила в разцвета на младостта му, затворил се в себе си, не можел да прежали батко си, търпял изключителни страдания. Претендира заплащане на обезщетение от смъртта на своя брат в размер на 200 000 лв., което ответникът в защитата си по същество срещу иска е счел за завишено, позовавайки се и на чл. 493а, ал. 4 КЗ вр. § 96, ал. 1 ПЗРЗИДКЗ, уреждащ лимит на търсеното обезщетение от 5 000 лв. В жалбата си той поддържа и, че след смъртта на брат си е изпаднал в тежка депресия, която следва да се лекува с лекарства, които няма да го излекуват напълно.

Съгласно ТР № 1 от 21.06.2018 г. по тълк. д. № 1/2016 г., ОСНГТК на ВКС материално легитимирани да получат обезщетение за неимуществени вреди от причинена смърт на техен близък са лицата, посочени в Постановление № 4 от 25.V.1961 г. и Постановление № 5 от 24. XI.1969 г. на Пленума на Върховния съд, и по изключение всяко друго лице, което е създадо трайна и дълбока емоционална връзка с починалия и търпи от неговата смърт продължителни болки и страдания, които в конкретния случай е справедливо да бъдат обезщетени. Обезщетение се присъжда при доказани особено близка връзка с починалия и действително претърпени от смъртта му вреди. С т. 2 на посоченото ТР е обявявано за изгубило сила ППВС № 2 от 30.XI.1984г., с което е постановено, че не се дължи обезщетение за неимуществени вреди на лица извън кръга на тези, посочени в ППВС № 4/1961г. и № 5/1969г. Правилното прилагане на закона, според ППВС № 4/1961г., изисква за неимуществени вреди да бъдат обезщетявани само най-близките на пострадалия в случай на неговата смърт. Измежду най- близките лица са посочени неговите низходящи, съпруг и възходящи, а като условие за успешно провеждане на исковите им е посочено и установяването на добри, близки отношения, т. е. установяването, че тези лица действително са претърпели такива вреди, тъй като нямат право на обезщетение за неимуществени вреди при непозволено увреждане онези от близките на починалия, които са били с него в лоши лични отношения. С ППВС №

5/1969г. е допълнено ППВС № 4/61 г. на Пленума на ВС с ал. 2, като е прието, че имат право на обезщетение на неимуществени вреди и отглежданото, но неосиновено дете, съответно отглеждащият го, ако единият от тях почине вследствие непозволено увреждане, както и лицето, което е съжителствувало на съпружески начала с починалия при непозволено увреждане, ако това съжителство не съставлява престъпление и не противоречи на морала. Съгласно посоченото в мотивите към ТР № 1 от 21.06.2018г. по тълк. д. № 1/2016 г., ОСНГТК на ВКС, особено близка привързаност може да съществува между починалия и негови братя и сестри, баби/дядовци и внуци. В традиционните за българското общество семейни отношения братята и сестрите, съответно бабите/дядовците и внуците, са част от най-близкия родствен и семеен кръг. Връзките помежду им се характеризират с взаимна обич, морална подкрепа, духовна и емоционална близост. Когато поради конкретни житейски обстоятелства привързаността е станала толкова силна, че смъртта на единия от родствениците е причинила на другия морални болки и страдания, надхвърлящи по интензитет и времетраене нормално присъщите за съответната родствена връзка, справедливо е да се признае право на обезщетение за неимуществени вреди и на преживелия родственик. В тези случаи за получаването на обезщетение няма да е достатъчна само формалната връзка на родство, а ще е необходимо вследствие смъртта на близкия човек преживелият родственик да е понесъл морални болки и страдания, които в достатъчна степен обосновават основание да се направи изключение от разрешението, залегнало в постановления № 4/61 г. и № 5/69г. на Пленума на ВС, - че в случай на смърт право на обезщетение имат само най-близките на починалия.

Моментът, от който започват да действат тълкувателните актове, които могат да бъдат прилагани само въз връзка с прилагането на тълкуваната от тях правна норма, не е уреден нормативно. Първоначално приетите тълкувателни ППВС и ТР имат обратно действие и даденото с тях тълкуване важи от момента, в който правната норма е влязла в сила - счита се, че тя е имала съдържанието, което впоследствие е посочено в тълкувателните актове. Що се отнася до тълкувателни ППВС и ТР, с които се обявява за изгубило сила дадено тълкуване и се прави ново тълкуване на правна норма, различно от това по предшестващия тълкувателен акт, се налага извод, че те стават

задължителни (чл. 130, ал. 2 ЗСВ) и имат действие от момента, в който са постановени и обявени, откогато се изоставя предходното тълкуване (вж. решение № 170 от 17.09.2018 г., по гр. д. № 2382/2017 г. на IV ГО на ВКС). Следователно по изложените доводи за действието на тълкувателните актове, съобразно вече новото тълкуване следва да се разреши от съда, адресат на задължителната сила на тълкувателния акт, висящият спор по предявен иск за заплащане на обезщетение за вреди, какъвто е настоящият. ТР № 1 от 21.06.2018 г. по тълк. д. № 1/2016 г., ОСНГТК на ВКС обаче не е основание за отмяна на влязло в сила съдебно решение по пряк иск (т.1 от ТР № 7 от 31.07.2017 г. по тълк. д. № 7/2014г., ОСГТК на ВКС). По така развитите съображения въззивният съд приема, че цитираното ТР № 1 от 21.06.2018 г. по тълк. д. № 1/2016г., ОСНГТК на ВКС, прието преди предявяване на разглеждания иск, е приложимо за разрешаването на спора между страните.

За да възникне право на обезщетение за причинени неимуществени вреди в полза на ищеца, както се отбеляза, следва да се проведе пълно и главно доказване за съществуването на трайна и дълбока емоционална връзка с починалия в резултат от ПТП и за настъпили в резултат на смъртта му сериозни морални болки и страдания. Материалноправната легитимация на лицето, което твърди, че е носител на предявеното за съдебна защита право, се основава на действителното съдържание на конкретната поддържана връзка с лицето, за смъртта на което се претендира обезщетение за неимуществени вреди, а не на формална родствена връзка. Наличието на особено близка житейска връзка, даваща основание за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди от смърт, се преценява от съда във всеки отделен случай въз основа на фактите и доказателствата по делото. Обезщетение следва да се присъди само тогава, съгласно обсъжданото ТР, когато от доказателствата може да се направи несъмнен извод, че лицето, което претендира обезщетение, е провело пълно и главно доказване за съществуването на трайна и дълбока емоционална връзка с починалия и за настъпили в резултат на неговата смърт сериозни (като интензитет и продължителност) морални болки и страдания. Връзка с посоченото съдържание предполага оправдани очаквания за взаимна грижа и помощ, за емоционална подкрепа и доверие, и нейното отсъствие изключва проявлението на неимуществени вреди, подлежащи на обезщетяване

съобразно принципа за справедливост по чл. 52 ЗЗД.

В разглеждания случай, въззивният съд намира, че по делото е доказано със събраните гласни доказателства съществуването на нормални отношения на близост между двама братя, както и проявата на естествена емоционална реакция от страна на ищеца при смъртта на по-големия му брат, с когото имат само година разлика. Свидетелските показания навеждат на извод, че фактът, че ищецът не е създал свое семейство, е породил по-голяма близост с брат му, израз на която са честите виждания с него и семейството му. Отношенията между ищеца и починалия обаче се характеризират с типичните проявления на близка родствена връзка – обич и взаимна подкрепа, в това число и финансова. И първоинстанционният съд е приел наличие на обичайна близост и нормална привързаност между братята, но е приел и, че по делото е установена силна емоционална и духовна привързаност, която да даде по изключение правото на ищеца да претендира обезщетение за неимуществени вреди. Въззивният съд, като изхожда от установената със сила на пресъдено нещо материалноправна легитимация на ищеца, и с оглед установеното за характера на отношенията с пострадалия и болките и страданията от смъртта му, прилагайки закона не намира основание за завишаване на търсеното обезщетение. При преценка на свидетелските показания въззивният съд счита, че квалифицирането от свидетелката на връзката между пострадалия и търсещия обезщетение като силна без да са възпроизведени конкретни факти за съдържанието на тези отношения, извън честите срещи и взаимна подкрепа, не дава основание за формиране на целения с подадената въззивна жалба извод за наличие на основание за завишаване на претендираното обезщетение на етапа на въззивното производство. В тази връзка, действително внезапната смърт при ПТП на по-големия брат е причинило скръб у ищеца от фаталната загуба, но не е установено интензивно и продължително преживяване, включително и посредством специални знания не е доказано поддържаното във въззивната жалба състояние, оценено в нея като депресивно, надхвърлящо обичайното при загуба на близък, изискващо прием на медикаменти за преодоляването му (последното изтъкнато несвоевременно като факт за първи път в жалбата – чл. 266, ал. 1 ГПК). Следователно от гласните доказателства не е установено ищецът да понася неимуществени вреди - морални болки и страдания,

надхвърлящи като интензитет и продължителност болките и страданията, които е нормално да търпи един брат при внезапната и нелепа загуба на брат си в активна възраст. Ето защо, не са налице обстоятелства, обуславящи определяне във въззивното производство на обезщетение над 5 000 лв., колкото е определено с влязлата в сила част от решението на първоинстанционния съд, с което е прието, че е осъществена хипотеза на изключение, визирано в обсъденото ТР, приложимо към спорното правоотношение.

С оглед приетото по-горе е безпредметно произнасяне по въпроса приложим е лимитът на търсеното обезщетение за неимуществени вреди, въведен с нормата на § 96, ал. 1 ПЗРЗИДКЗ /ДВ, бр. 101 от 2018г./, регламентиращ максимален размер на обезщетението за неимуществени вреди от 5000 лв. за лицата, които по изключение, извън лицата по ал. 3, претърпят неимуществени вреди вследствие на смъртта на пострадалото лице поради създадена трайна и дълбока емоционална връзка с починалия, причиняваща им продължителни болки и страдания, които е справедливо да бъдат обезщетени (чл. 493а, ал. 4 КЗ). Във връзка с доводите на страните във въззивното производство обаче, следва да се подчертае, че лимитът, предвиден в действащия КЗ, е неприложим на формално основание в конкретния случай, уреден от КЗ (отм., в сила до 01.01.2016г.), който се прилага към предявеното право с оглед датата на настъпване на застрахователното събитие. Въвеждането на предел на застрахователното обезщетение представлява и ревизиране като резултат на отговорността на застрахователите под уредения минимален размер на застрахователна сума в Директива 2009/103/ЕО, като ограничава отнапред преценката на действителния обем на претърпените вреди, когато справедливото обезщетение за компенсирането им надхвърля 5 000 лв. С оглед решаващите изводи на въззивния съд за отхвърляне на иска, не е необходимо и произнасянето по въпроса за задължителната сила на тълкувано нещо по отношение на всички национални съдилища, вкл. и за всички съдилища и учреждения в РБ (вж. и чл. 633 ГПК), дадено с решението на СЕС от 24.10.2013 г. по дело C-277/12. Пак във връзка с доводите на жалбоподателя следва да се отбележи, че те формално са основателни. Това решение е постановено по преюдициално запитване на национален съд на страна-член

на ЕС и диспозитивът му гласи, че член 3, параграф 1 от Директива 72/166/ЕИО на Съвета от 24 април 1972г. относно сближаване на законодателствата на държавите членки относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на МПС и за прилагане на задължението за сключване на такава застраховка и член 1, параграфи 1 и 2 от Втора директива 84/5/ЕИО на Съвета от 30 декември 1983г. за сближаване на законодателствата на държавите членки, свързани със застраховките „Гражданска отговорност“ при използването на МПС, трябва да се тълкуват в смисъл, че задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на МПС трябва да покрива обезщетението за неимуществените вреди, претърпени от близките на лица, загинали при ПТП, доколкото обезщетението се дължи по силата на гражданската отговорност на застрахования съгласно приложимото към спора по главното производство национално право (т. 1); чл. 3, параграф 1 от Директива 72/166 и член 1, параграфи 1 и 2 от Втора директива 84/5, които са възпроизведени в кодифицираната Директива 2009/103/ЕО, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която задължителна застраховка "Гражданска отговорност" при използване на МПС покрива обезщетение за неимуществени вреди, дължимо на близките (използван е същият израз като в т. 1 от решението, т.е. не е употребен буквално израз член на семейството), съгласно националната правна уредба на гражданска отговорност, за смъртта, настъпила при ПТП, само до определена сума, която да е по-малка от посочените в чл. 1, параграф 2 от Втора Директива 84/5, понастоящем чл. 9, ал. 1 от Директива 2009/103/ЕО (т.2). Следователно решението на СЕС не изключва от обхвата си братята (роднини по сребрена линия) като увредени лица от смъртта на пострадал при ПТП, въпреки че първоинстанционният съд е приел противното, за да обоснове липса на противоречие между вътрешното ни право и общностна норма, съответно, за да обоснове приложимост на лимита на търсеното обезщетение. Отделно от това, братята са посочени като членове на семейството на загинало при ПТП лице-жертва на престъпление в чл. 2, параграф 1, буква "б" от Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012г. за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета, на която е извършено позоваване и в цитираното по-горе ТР,

приложимо за разрешаването на спора. Така по изложените съображения въззивният съд достигна до извод, че принципно в случая пределът на задължението за заплащане на застрахователно обезщетение може да бъде само застрахователната сума (чл. 223 вр. чл. 266 вр. 267, ал. 3 вр. чл. 288, ал. 5 КЗ отм.).

Развитите доводи за липса на основание за завишаване на претендираното обезщетение за неимуществени вреди мотивира въззивния съд да приеме, че, тъй като предявеният иск за заплащане на обезщетението над размера от 5 000 лв. до размера от 200 000 лв. е неоснователен, решението, предмет на инстанционен контрол, е правилно, но като резултат в обжалваната отхвърлителна част, поради което то следва да се потвърди.

На основание чл. 78, ал. 3 вр. ал. 8 ГПК, при този изход на спора, в полза на ответника по въззивната жалба се присъжда възнаграждение за защитата, осъществена от юрисконсулт, в размер на 100 лв.

Водим от горното, Софийски апелативен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение от 14 май 2020г. по гр. д. № 948/2019г. на Софийски градски съд, I ГО, 8 състав в обжалваната част.

ОСЪЖДА С. И. К., ЕГН *****, на основание чл. 78, ал. 3 вр. ал. 8 ГПК, да заплати на Гаранционния фонд сумата 100 лв.

Решението е постановено при участието на Я. А. Б., в качеството на трето лице-помагач на страната на ГФ.

Решението може да се обжалва, при условията на чл. 280 ГПК, в едномесечен срок от връчването му пред ВКС на РБ.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____